

Doğa İlhamlı Yaratıcılık ve Seramik Sanat Nesnesinde Kullanımı

Nature-Inspired Creativity and Its Usage in Ceramic Art Objects

Olca BORATAV^{ID}

Ankara Hacı Bayram Veli
Üniversitesi, Sanat ve Tasarım
Fakültesi, Seramik Bölümü, Ankara,
Türkiye

ÖZ

İnsan ve doğa arasındaki etkileşim, Paleolitik dönemden bugüne insanın doğaya egemen olma isteği doğrultusunda farklılık göstermiştir. Sanayi devrimi ve sonrasında etkileşim boyutu değişmiş, etkileşim dengeleri olumsuz olmuştur. Günümüzde insanın doğa üzerindeki gücü, onu tüketmeye yöneliktir. Doğanın değişimi ve dönüşümü, zamana bağlı olarak gelişim göstermiştir. Doğanın gücü, görsel bir ilham kaynağından daha fazlasını temsil eder. Doğadaki etkileşimin model alınarak seramik sanat nesnelere aktarımı, seramik eser bünye ve yüzeylerinde sanatsal, teknolojik arayışlar ve kazanılan deneyimlerin kullanılması ile sağlanmıştır. Doğa sanatçıya, doğanın kendisini yenilemesi gibi sanatın da yeniden tasarlanabileceğini göstermektedir. Bu durum yaratıcılık boyutunda ortaya konan eserlerde izlenmektedir. Seramik sanatçısı çalışmalarında doğa modelini, fiziksel ya da dokusal doku örneklerini, hem işlev hem de üslup bakımından bir araç olarak kullanmaktadır. Bazı seramik sanatçıları ise ortaya koydukları eserlerde doğaya geri dönüşü anlatmaktadır. Bu çalışma; doğanın bir unsuru olan çamurun, sanat nesnesine dönüşümünde doğadan yararlanma, doğanın geçirgenliğinin sanat nesnesinde teknolojik uygulamalar ile işlev kazanması ve bu alanda seçilmiş sanatçıların çalışmaları odaklı ele alınmıştır. Çamurun pişirim sonrası öğütülerek yeniden kil bünyede, yüzeyde ve sırda kullanımı çalışma kapsamında incelenen sanatçı eserlerinde izlenmiştir. Örnekler, görsel imgeler ve soyutlama içermektedir. Doğanın kendi içindeki tasarım kurgusu, ortaya konan sanat nesnelere işlev ve üslup odaklı, teknoloji destekli doku ve biçim arayışları ile sonuçlanmaktadır. Bu sonucun alımlayıcı ile buluşturulması, alımlayıcıya yaşatılan bir deneyimdir. İnsanın doğa ile kurduğu bağ, sanat nesnelere aktarılmıştır. Seçilmiş sanatçıların eserleri üzerinde, sanatsal araçların ve malzemelerin ustaca kullanılmasıyla elde edilen doğanın etkisi izlenmiştir. Araştırmada teknik bilgi ve deneyim gerektiren örnekler, bu alandaki araştırmacılara yeni ufuklar sunacaktır. Yeni nesil tasarımcılara kaynak olabilmesi için çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat nesne, kil bünye, ilham, doğa, doku

ABSTRACT

The interaction between human and nature has differed from the paleolithic period to the present day in accordance in line with the desire of humans to dominate nature. During and after the industrial revolution, the interaction dimension has changed and the interaction balance has been negative. Nowadays, the power of *human* over nature is directed at exhausting it. The change and transformation of nature has developed depending on the time. The power of nature represents more than just a visual inspiration. Taking the interaction in nature as a model and transferring it to ceramic art objects is provided by using artistic and technological searches and gained experiences in the body and surfaces of ceramic works. Nature shows the artist that just as nature renews itself, art can be redesigned. This situation is observed in the works revealed in the dimension of creativity. The ceramic artist uses the nature model, physical or tactile texture samples in her works as a tool both in terms of function and style. Some ceramic artists, on the other hand, describe the return to nature in their works. This study focuses on the utilization of nature in the transformation of mud, which is an element of nature, into an art object, the function of the permeability of nature with technological applications in the art object, and the work of selected artists in this field. After baking, the mud is ground and reused in the clay body, on the surface, and on the glaze were observed in the artist's works examined within the scope of the study. Examples include visual images and abstraction. The design fiction within nature itself results in the search for texture and form in the art objects that are focused on function and style, supported by technology. Bringing this result together with the receiver is an experience that is

Geliş Tarihi/Received: 19.04.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 21.08.2022

Yayın Tarihi/Publication Date: 25.10.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Olca BORATAV

E-mail: olca.boratav@hvb.edu.tr

Cite this article as: Boratav, O. (2022). Nature-inspired creativity and its usage in ceramic art objects. *Art Vision*, 28(49), 198-206.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

given to the receiver. The connection that human has established with nature has been transferred to art objects. On the works of selected artists, the influence of nature was traced, which was achieved through the skillful use of artistic tools and materials. Examples that require technical knowledge and experience in research will offer new horizons to researchers in this field. It has been studied in order to be a source for new generation designers.

Keywords: Art object, clay body, inspiration, nature, texture

Giriş

Çamur Neolitik Dönem'in başlarında el ile şekil alırken, çömlekçi çarkının keşfi ile yeni bir boyut kazanmıştır. Gereksinimler doğrultusunda ortaya çıkan ürün, bunu besleyen çalışmalar ile zaman içinde yeni nesnelere dönüşmüştür. Rönesans'tan bugüne hem mimar hem sanatçı tarihsel bilgiler ışığında dönemsel gelişim ve değişim göstermiş, yeni bakış açıları geliştirmiş, sanat ve mimari yeniden keşfedilmiştir. Tasarı konusunda ortaya konan yapıtlar ve nitelikleri, bilim-kültür-sanat-mimarinin iç içe geçmesi ve disiplinlerarası etkileşim, sanatın yeniden tasarlanabileceğini göstermektedir. Yeni dönüşüm ve tasarılar, çizgiden hacimsel çizgiye, tekrara, dokunmaya, duymaya kadar hissedilen, yeni gereksinimleri doğurmuştur. Bir nesnenin ruhunu yaratmak için kişisel sezginin devreye girmesi gerekir. Doğanın bilimden teknolojiye pek çok alandaki etkisi, bilim adamları ve sanatçılar için derin bir kaynaktır. 1997'de Janine Benyus, *Doğadan Esinlenen Yenilik* kitabı ile biyomimikri alanını tanımlayarak, insanlığın geleceğinde biyomimikrinin iyi bir yol gösterici oluşunu vurgulamıştır. Biyomimikri, hayatın dehasının bilinçli bir şekilde taklit edilmesi, insan ırkı için bir hayatta kalma stratejisi, sürdürülebilir geleceğe giden bir yoldur (Benyus, 1997, s. 320). Bugün biyomimikri ile ilgili pek çok çalışma yapılmaktadır. "Doğal Organizmalarla Toprak İyileştirme," "Sabun Köpüğünden Esinlenen Hafif Yapı Taşları" gibi yeni çalışmalar, çevre ve yaşam alanlarında kullanılmaktadır (The Biomimicry Institute, 2021). Çevrenin yaşam üzerindeki etkinliği büyümeyi, gelişmeyi şekillendiren ve çevre ile etkileşim kurma şekli üzerinedir. İnsan üretimlerinde doğanın etkisi biyomimikri tasarımı ile hissedilebilir. Mimari, ulaşım, teknoloji ve tüketici ürünleri, sanat, biyomimikrinin geliştirebileceği ve iyileştirebileceği uygulamalardan sadece birkaçıdır. Bugün biyoilham, biyomimikri, biyomimetik, doğa ilhamı, doğa taklidi ve jeo ilham gibi terimler literatürde sıklıkla kullanılmaktadır (Katiyar ve ark., 2021). Doğadaki hareket, döngü, ses, doku gibi tekrar eden eylemlerin bileşenleri, sanatçının ortaya koyduğu sanat nesneyle birleşir. Doğadan ilham alma, doğanın gelişmiş iç görülerine ilişkin soyut ya da somut herhangi bir doğal nesneyi veya fenomeni anlamak, sentezlemek veya taklit etmek, bir dizi çabayı gerektirir. Doğa alıntılı ya da doğa ilhamlı çalışmalar, farklı boyutlarda oluşturulan nesnelere dönüşürken, daha geniş bir perspektife neden olmaktadır. Bir forma dokunmak ya da yeniden şekillendirmek birçok yeni bilgi, teknoloji kullanımı gerektirir ve duyuları da harekete geçirir. Sanatçı, izleyiciyi forma yaklaşmaya, dokunmaya, görmeye, dinlemeye teşvik eder. Benzer teknikleri kullanarak seramik çalışmasını kişiselleştirmek için tekniğini değiştirebilir, geliştirebilir. Doğanın sürekli dönüşümü, doğadaki her şeyin büyüme ve çürüme döngüsünün bulunması, yaşam ve ölüm arasındaki birliktelik gerçeği, sanatçının doğa ilhamlı yaratıcılığını kullanmasında ve eser ortaya koymasında etkilidir. Sanatçı, bu döngü üzerinden eser ortaya koyarken doğada meydana gelen değişimin kalıcılığını, sonucu sağlayan bir yanılısama olarak aktarmaktadır. Doğanın yaratıcılığı, bilimsel ve teknik gelişmeler ışığında çalışmaya devam eden sanatçı

tarafından eser ortaya koymada etkilidir. Sanat nesnesi tasarlanırken genellikle sanatçı, tasarımının sezgisel ve organik olmasına çalışır. Eser, kullanım şekli ya da ortaya koyma şekli ile yaşama entegre olabilmelidir. Doğa, biyolojiyi teknolojiyle harmanlayan çözümler üretilmesinde etkilidir. Doğanın etkisi çevreye entegre edilirken pek çok soruna sürdürülebilir çözümler sağlamaktadır. Doğa alıntılı, doğa ilhamlı ya da coğrafya ilhamlı seramik uygulamalar, seçilmiş sanatçıların sanat nesnelerinde izlenirken, diğer geleneksel sanat formlarından farklılık göstermektedir. Farklılık, sanatçının belirli uygulamalar ile sonuçlar üretme eğiliminin dışındadır, bilim-sanat- teknoloji birlikteliğinin kullanımı, bilinçli deneyim, doğadan seramiğe doku veya desen gibi tekrar eden öğelerin aktarılması, öğelerin araç olarak kullanılması ve yaratılan eserlerle görsel algı oluşturulmasıdır. Birçok teknolojik-bilimsel deneyimlerin çalışmalara yansımaları ve alımlayıcının sanat nesnesini nasıl yorumlayabileceğinin, deneyimleyebileceğinin de gösterilmesidir. Araştırmada; çalışmanın odağındaki doğa ilhamlı yaratıcılığın seramik sanat nesnesinde kullanımı, kil bünye ve yüzeylerinde kullanım örnekleri, malzeme ve farklı teknik uygulamalar ile yaratılan üç boyutlu örnekler ve bunların aktarılması gibi konuların incelenmesi amaçlanmıştır. Çağdaş örnekler, evrensel boyutta bazı sanatçıların doğa ilhamlı yaratıcılığın kil bünye ve yüzeylerinde kullanımı ile oluşan sanat nesnelere örneklerinde ele alınmış, aktarılmıştır. Seçilmiş örnek çalışmalar, doğa ya da coğrafya ilhamlı ortaya konan seramik uygulamalarıdır ve makaleye kaynaklık etmektedir. Son yıllarda sanatçı izleyiciye bilim, sanat, sanat-bilim bilgilerini ve birlikteliklerini daha fazla ileterek hem yaratıcılık boyutunu artırmış hem de sanat yeniliklere, keşfetmeye daha açık hale gelmiştir. Sanatçı, bilim-teknoloji etkileşimi ile doğa ilhamlı araştırma sonuçlarını görsel ve plastik alana aktararak nesneye duygu katmayı, bu konuya heyecan duymayı sağlamaktadır. Sanatçı, araştırmalarını ve bulgularını bilime eklemektedir. Sanatçıların, gerçeklik algısını değiştiren büyüleyici sanat nesnelere yaratmak için teknoloji ve bilimsel bilgiyi kullanma potansiyelleri dikkat çekicidir. Sanat- tasarım, bilim ve teknolojiyi yan yana getirerek sanatın anlamını ve günlük algıyı değiştiren bir değişim yaratmıştır. Bugün doğa, güzelden fazlasını, teknolojik yenilikleri de göstermektedir. Bu çalışma ile doğadan ilhamın seramik sanat nesnesi özelinde ne şekilde karşılık bulduğu, seramik malzemenin olanakları doğrultusunda aktarılanlar ve sanatçı uygulamalarının seramik sanatı adına farklı bir anlatım dili ortaya koymaları incelenmiştir. Sanatçıların uğraşlarında, günümüzde daha da gelişerek, yenilenmeyi sürdürecekleri görülmektedir. Bugün "Biyoilham, doğadan ilham ya da coğrafyadan ilham taklit değildir, temel amaç, doğadan bir fikir almak ve onu kendi amaçları için geliştirmektir. Bu evrensel bir araçtır" (Karp, 2021). Tasarım sürecinden sanat nesnesine dönüşüm, seramik bilim, teknoloji birlikteliği kullanımını gerektirirken, doğadan ve de coğrafyadan alınan ilhamla bir rengin ya da biçimin nasıl evrimleştiği görülebilmektedir. Doğa ilhamlı seramik sanat nesnesi üretiminde biçim, renk, doku yaratımının doğanın sanal gerçeklik aktarımı ve bunun alımlayıcıyı nasıl etkilediğine dair bir anlatı içerdiği söylenebilir.

Doğa ilhamlı seramik uygulamalarda araştırma yapılırken, modern seramik tekniklerinin sanat nesnelerinde yenilikçi bir gelişim göstermesi ve alımlayıcı için elde edilen teknolojik deneyimlerin uygulanması, aktarılması vurgulanmıştır. Seramik sanat nesnelere dönüşerek değişirken “yeni” olarak dünya müzelerinde yerini almakta, yaratıcı gücün sergilenmesine kaynak oluşturmaktadır.

Yöntem

Bu çalışma, doğa ilhamı, doğa ilhamının yaratıcılığa yansımaları ve yaratılan seramik sanat nesnelere ve yapımlarının incelenmesi üzerinedir. Araştırma betimsel modele dayalı, nitel bir araştırmadır. Araştırma kapsamında konu ile ilgili literatür taraması ve internet ortamındaki doküman analizi yöntemi ile veri toplanmıştır. Konu doğrultusunda sanatçı web siteleri, sanat galerileri gibi kaynaklar da taranmıştır. İlgili veriler doğrultusunda araştırma kapsamında, sanatçı-sanat nesnelere ile verilerin içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Analizler yorumlanarak değerlendirilmiştir. Bulguların ilişkilendirilmesi ile yapılan değerlendirilmeler, sonuç bölümünde belirtilmiştir.

Bulgular

Doğadan Seramiğe Aktarım

Doğanın yaratıcılığı, sanat, bilim ve teknoloji için örnek olmuştur. Sanatçının bir sanat nesnesi oluşturabilmek için kullanabileceği birçok unsur bulunmaktadır. Sanatçılar yapıtlarının yüzeyinde derinlik, denge gibi birtakım unsurları sağlamak, ilgiyi artırmak, bileşimleri dengelemek, vizyonunu oluşturmak, benzersiz sanat nesnelere şekillendirmek için desen, hareket, döngü, ses, doku vb. tekrar eden eylemlerin bileşenlerini kullanmaktadır. Örneğin sanat nesnesi üretiminde doku kullanımı, sanatçının onu nasıl dahil etmeyi seçtiğine bağlı olarak değişkenlik gösterir. Var olan doğal dokular yanında farklı malzeme manipülasyonları ile yapay doku da elde edilmektedir ve yapay doku oluşumu sanat nesnesi üzerinde vurguyu artırır. Dokunun yüzeyde nasıl kullanılacağı, alana uygunluğu, sanatçı tarafından doku seçimine ve uygulamasına bağlı olarak belirlenebilir. Doku fizikselliği çeşitlidir ve bu çeşitlilik pürüzsüz veya kaba, sert veya yumuşak olabilir. Pürüzsüzlük ve parlaklık ışığın yansıtılmasında etkilidir, bunun yanında yumuşak dokular ise daha fazla ışığı emmektedir. Sanattaki fiziksel doku ya da dokunsal doku, görsel doku üzerinden daha rahat algılanmaktadır. Özellikle fiziksel doku, bir sanat eserine nesne hissi verirken oldukça etkilidir. Sanatçı, eserlerinde alımlayıcının duygusal tepkilerini uyandırabilecek fiziksel dokular oluşturmak için bulduğu çeşitli materyalleri ve tekniği kullanır. Görsel doku, sanatsal araçların ve malzemelerin ustaca kullanılmasıyla elde edilen dokuyu ifade eder. Doğa kullanımı sanatta, foto gerçekçilikten soyutlamaya kadar, birçok görsel form alabilir. Sanat, nesnelere gerçek hayatta görüldükleri gibi görsel olarak kopyalamaya çalışarak doğayı taklit edebilir. Gerçeği görmek veya yaratılan sanat eseri ile ilişkilendirebilmek için çevredeki dokuları fark etmek önemlidir. Sanatın diğer öğeleri gibi doku, sanatçının ürününün arkasındaki konsepti geliştirebilir ve destekleyebilir. Bazı sanatçılar dokuyu, çalışmaya verilen tepkide, büyük bir etki olarak kullanır. Bununla birlikte, herhangi bir sanat eserinde doku, izleyiciyi içine çekebilecek bir unsurdur. Dokunun kullanılan malzeme ile örtüşmesi, ilginç oluşumları görmeyi sağlayarak dokuyu önemli kılar. Sanatçı Meret Oppenheim’in kürk kaplı kahve objesi, dokusu ile gerçeküstücülüğün bir simgesi haline gelmiştir. Soyut sanat dokuyu görerek, dokunarak ya da her ikisini de uygulayarak sanat anlayışını etkileyebilecek, beğeniyi derinleştirebilecek ve algılamının anlamını dönüştürebilecek yeni seviyelerle ilişkilendirilebilir (Barcio, 2017). Doğa sürekli bir dönüşüm geçirirken, doğadan

türetilen her şey, aynı tekrarlayan büyüme ve çürüme döngüsüne maruz kalır. Değişim, kalıcılığın nihai yanılsama olduğunu sürekli olarak hatırlatır. Doğa, insan ve süreksizlik olgusu arasındaki ilişkiyi keşfetmede, bir sanat nesnesinin yaratılmasında aracı olmaktadır (White, 2014). Doğa ile temas, doğanın kendi doğal etkenleri vasıtasıyla oluşumlar meydana getirir. Doğum, ölüm, yanma, çürüme, tutunma ve filizlenme gibi oluşumlar zaman içerisinde değişime ve aşınmaya karşı geçirdir. Geçirgenlik doğanın kendi yasalarına göre direnme olmadan yaşam içinde gerçekleşen bir dönüştürmedir, bir dönüşümdür. Deneyim için doğa ile girilen etkileşimde başlangıç noktası görmedir. Gören, gördüğünü anlamlandıran, parçadan bütünü ve bütünden de parçayı algılayan gözün; bu döngüye dâhil olmaya gönüllü olan zihne gönderi yapması ile süreç başlar. Gönderi süreci içinde bir süzgeçten geçirme eylemi yoksa buna rastgele deneyim denebilir (Korkmaz & Salman, 2019). Süzgeçten geçirme eylemi ile oluşan bilinçli deneyim, sanat nesnesi yaratımında önemlidir. Bir eserde doğa alıntılı ya da doğa ilhamlı malzeme detayları ile kurgulanan doku- desen- form birlikteliğinde sadelik ön plana çıkarken, renk kullanımında ise çeşitlilik ve özgürlüğü getirir. Doğanın bir unsuru olan çamur ile oldukça etkileyici olasılıklar meydana gelebilmektedir. Çamurun özellikle farklı katkılarla kullanımında, gerilimli bünye ve yüzey yaratılabilir, karmaşık, gerilimli yeni biçimlere dönüşüm sağlanabilir. Kil bünye ya da şamot plakalar üzerine pek çok teknolojik deneyimler ile sağlanan doku, desen gibi uygulamalar nesneye belirginlik kazandırırken çamur ile doğrudan kurulan iletişim ise sezginin yaratıcı süreçle etkileşimini daha iyi ortaya koymaktadır. Kullanılan malzemeler ve bilinçli deneyim doku oluşumuna katkı sağlarken, sanatçının ortaya koyduğu eserin arka planındaki anlayışı da geliştirip, destekleyebilir. Böylece sanat nesnesi, değişiklikler doğrultusunda ortaya çıkan yaratıcı bir sonuç olarak görülebilir. Sanatçının eseri ile ilgili çalışmasını geliştirmesi, yüzey üzerinde birtakım teknikler kullanıp, daha fazla doku eklemesiyle gerçekleştirilebilir. Genellikle üç boyutlu çalışmalarda doku kontrastı kullanımıyla ortaya çıkan çelişki hem çalışmanın etkisine katkıda bulunur hem de iletisini, tek bir tip dokudan yapılmış bir parça kadar güçlü iletimde veya aktarmada yardımcı olabilir. Bu doğal dönüşüm gücü ve kırılabilirlik gerçekleşirken, doğanın güzelliğinin ilginç bir sanat nesnesinde ilettilmesini veya aktarımını görebilmedir, alımlayıcıya benimsetmeyi sağlayan bir ikilik olarak iç içe geçmiştir.

Sanatçı Çalışmalarındaki Doğa İlhamlı Yaratıcılığın, Seramik Bünye ve Yüzeylerinde Kullanım Örnekleri

Sanatçı, yaratıcılığını doğa ilhamlı ortaya koyarken, malzemenin kendisi aslında canlı doğayı vurgulamaktadır. Sanatçının çamura yaşam vermesi, aynı zamanda doğaya bir yanıt vermektir. Ortaya konan sanat nesnelere her biri, kendi tarzında iz bırakan, ama doğanın etkilerini çağrıştıran eserlerdir. Sanatçı, estetik değerler üzerinden yeni düşüncelerin oluşumunu sağlayarak yaşama aktarır. Yeni sanatsal dönüşümlerin etkin duruma gelmesine olanak tanır. 19. yüzyıl ve 20. yüzyıl gerçekçi sanatın çözümlenmeye çalışıldığını göstermiştir. Doğa aktarımı manzara resimlerinde, seramik/porselen yüzeylerinde sanatçıların çalışmalarına, imgesel biçimde yansımıştır. Kagan, sanatçının doğa alıntılı eserini izlenimle ilişkilendirir. Doğa sanatçının gördüğü, yaşadığı, zihinsel olarak özümlediği biçimde aktarılmaktadır. Doğa insanoğlunun bilincinde yansıma bulacağı, doğayı izleyen kişide uyanan şeyin izlenimi ve onun içeriğidir (Kagan, 2008, s. 231). Doğadan ya da coğrafyadan ilham alma, özgün bir anlayış ve bakış yaratabilmektir. Jeolojik ilham, kayaların ve minerallerin fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerini taklit etmeyi veya doğrudan kopyalamayı

Görsel 1.

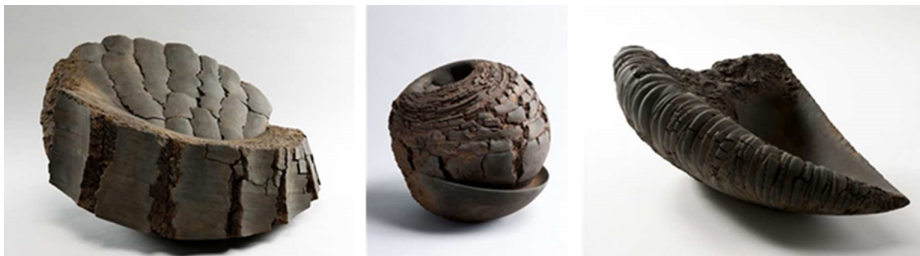
Futamura Yoshimi Seramik Çalışmaları (Yoshimi 2018, 2015, 2014)

içerebilir. Sertlik, yumuşaklık, gözeneklilik, geçirimsizlik, asit ve ısı direnci, çözünürlük gibi özelliklerin kullanımı ile akıllı, çevreci malzemeler üretilebilir. Bazı sanatçılar ve tasarımcılar, jeolojik kayıtlarda bulunan kaya dokuları ve yapılarını, birçok seramik sanat nesnesine jeolojik ilham olarak almıştır (Butcher & Corfe, 2021, s. 184-193). Bazı seramik sanatçıları ise seramik bünye ve yüzeylerinde doğa ilintili ya da coğrafya ilhamlı olarak soyut organik geçmişe sahip riskli, benzersiz, gerilimli, gösterişli ya da zıt tasarımda eserler yaratmışlardır. Seramik sanatçısının kullandığı birtakım araçların ya da malzemelerin sınırlarını zorlaması, yaratılan sanat nesnesi ile bir tür meydan okuma olarak algılanabilir. Örneğin; sanatçı Futamura Yoshimi, yaratıcılığını doğadan alarak form arayışında kullandığı malzemelerle sınırları oldukça zorlamakta ve somut olarak ortaya koymaktadır. Sanatçı, doğanın çeşitli yansımaları olmayı amaçlayıp, doğa ile kendi iç dünyasını yansıtmaya, ortaya çıkarmaya çalışmaktadır (Mirviss, t.y.). Seramik heykellerinde kil bünye içinde yatan gücü ifade etmek için hareketi anlatmaya çalışır. Futamura çalışmaya çarkta başlar ve boru şeklinde form oluşturur. Form üzerine beyaz bir porselen slip uygular. Form kuruma aşamasında, içten dışa doğru yönlendirilme sonucunda biçimde çatlama oluşur. Bunlar kurumadan önce kil bünyede delikler, derin yırtıklar ve genişlemeler meydana getirir. Sonuç, en iyi bilinen dokulu, jeolojik formlardır. Bu yenilikçi bir süreçtir ve bu süreç sayesinde Futamura, doğada var olan gücü ortaya çıkarır. Çalışmalarındaki

çatlaklı yüzeylere eşlik eden derin boşluklar göze çarpar, bu boşluklar doğadaki patlamanın ya da oluşan çökmenin en iyi aktarımıdır (Bonito, 2016). Yuvarlak formlarının ise bant şeklinde dokulu, beyaz yüzeyler ile sarıldığı görülür. Beyaz yüzeyler, öğütülmüş beyaz porselen tozu ile oluşturulmuştur (Puls Contemporary Ceramics, 2014) (Görsel 1).

Sanatçı Yo Akiyama, çağdaş sanat nesnesi üretiminde çamurun fiziksel özellikleri doğrultusunda çalışır ve yapıtının biçimini oluşturur. Çalışmaları büyük ölçeklidir ve oldukça dramatiktir (Del Vecchio, 2001, s. 170). Akiyama'nın çalışmalarına yansıttığı deneyimleri, ilginçtir. Formlar ve yüzeyleri arasında demir talaşı kullanımı ile bir bağ, bir ilişki oluşturmayı araştırır. Organik-inorganik malzemeler arasında oluşturduğu gerilimi yönlendirmek ister. Çamurun dokusal tepkisini yok etme, yenileme ve başkalaştırma konusundaki düşüncelerini çalışmalarıyla ortaya koyar (Görsel 2). Akiyama çalışmaları, demir talaşları ile kaplı, sırsız, ancak güçlü formlardır. Bu formlar, dünyanın merkezinden çıkarılmış ya da rüzgâr, yağmur etkileşimi ile aşınan kayalar veya magmanın soğuduğunda ortaya çıkan biçimleri anımsatan formlar gibi görünür (Mirviss, t.y.).

Doğa temalı, doğa ilhamlı ya da coğrafya ilhamlı nesne yaratımında doğayı çalışmalarına aktaran sanatçılardan Pascale Lehmann, doğa ile olan etkileşimin önemine değinir. Çünkü ona göre nesne, çeşitli deneyimler sonucu değişiklikler getirmekte,

Görsel 2.

Yo Akiyama Seramik Çalışmaları (Akiyama 2010, 2011, 2015)

Görsel 3.

Pascal Lehmann Seramik Çalışmaları (Lehmann 2014, 2009, 2011)

Görsel 4.

Ewen Henderson Seramik Çalışmaları (Henderson 1990, 1990, 1997, 1986, 2014)

Görsel 5.

Aneta Regel Seramik Çalışmaları: Sırlı Porselen, Porselen ve Volkanik Kaya (Regel 2018, 2017, 2017)

sezgisel etkiyle nesne ya da yapıt, rastlantısallıkla ortaya çıkıp, gelişebilmektedir. Nesnenin kavramsal bir netlik, akış ve ritim ile çözümlenmesi, iç görü ve onun katkısını gerektirir. İlgörü ve doğa etkileşimi, Lehmann'ın çalışmalarını yönlendirir, sezgisel olarak gelişimini sağlar (Lehmann, t.y.). Lehmann'ın seramik heykelleri, doğanın güçlerinin bir yansımasıdır. Doğaya bağlı olarak yeryüzünün olağanüstü enerjisini kişiselleştirilmiş seramiklerinde sunmuştur (Lehmann, t.y.). Kalın kil, kuars, şamot birlikteliği ile katmanlar oluşturan sanatçı, katman yapı istediği forma ulaşmaya kadar devam eder, yüzeyde gerilimli sır ve astarı aynı anda kullanır. Lehmann, geliştirdiği tekniğini seramik heykel yaratımına yansıtır (Görsel 3).

Ewen Henderson'ın seramik nesnelerinde yapım yöntemlerine bağlı olarak renk ve doku kullanımı ön plandadır. Formları, oksitler ile renklendirilmiş kil bünye karışımlarından oluşmuş, zengin dokulu yüzeyler ile daha organik, kil bünyede gerilimli, karmaşık yeni oluşumlar için formların üzerinde yaptığı çizgi, doku, renk ile resimsel etkiler sağlar. Henderson, renkli ve zengin doku yüzeyli yapıları ile doğa içerikli, jeolojik oluşumlu eserlere farklı bir boyut kazandırmıştır. Sanatçının çalışmalarında şekil, yüzey ve rengin akışkan olması, iki ya da üç boyutlu bir çizimin, karmaşık bir etkileşimi olarak ifade edilmektedir (Whiting, 2018). Sanatçının düşünceleri, dokunsal olarak tanımlanmıştır. Kağıt üzerinde suluboya, guaj ve kolaj gibi tekniklerle oluşturulmuş etki, kil bünye yüzeyinde ve form üzerinde, farklı kil türlerinden oluşturduğu patchwork benzeri geliştirdiği bir teknikle ifade bulmuştur. Seramik form üzerindeki arayışlar, resim çalışmalarının bir uzantısı olarak aynı derinlik arayışlarıdır. Henderson, renkli ve zengin doku yüzeyli yapıları ile doğa içerikli formlara farklı bir boyut kazandırmıştır. Seramik malzemeler, yaş halinden kurumaya ve pişirim sonrası, kısaca her aşamasında Ewen Henderson'ın ellerinde başka bir şeye dönüşmektedir (Dodo, 2019) (Görsel 4).

Aneta Regel'in çalışmalarının dili soyuttur ve doğa etkileşimi, çalışmalarına yansımıştır. Sanatın iletişimsel ve açıklayıcı gücünden yararlanır. Regel izleyiciye doğaya duyumsanan hayranlığı, duygusal bir tepki olarak yeniden yaşatır. Kaya gibi malzemelerin sert, doğal niteliklerini, çamur ile birleştirir ve bunların kombinasyonlarını keşfetmeye ve ortaya koymaya çalışır. Nesnelerinde, doğallık ve yapaylığın bir araya getirildiği görülür. Nesnelerin geçirdiği dönüşüm ve hareket, onları daha güçlü kılar. Regel, insan vücudu ve doğada bulunan nesnelere etkilenerek, çamur ve sır ile birlikte oluşturduğu katmanlarına ek olarak, görselliği baskın kılmak için volkanik kaya malzemeleri, bazalt, granit ve feldispatı kullanır. Böylece karmaşık dokulu yüzeyler elde edebilmektedir (Görsel 5). Genellikle nesnelere sırsızdır, ancak güçlü ve estetik açıdan heyecan vericidir, dinamiktir, gerilimi yansıtır (Christian, 2007).

Claudi Casanovas'ın çalışmaları, organik soyutlama eğilimlidir. Çalışmaları volkanik bir kayayı anımsatır. Büyük ölçekli çalışmaları kendi bölgesinin jeolojisini, yeryüzü şekillerini ve dokularını çağrıştıran, çeşitli çamur bileşimlerinden, farklı kil bünyelerden yapılmış

Görsel 6.

Claudi Casanovas Seramik Çalışmaları: Platconic Stoneware (sol) (Casanovas, 1993), Stoneware Block (sağ) (Casanovas, t.y)

Görsel 7.

Jonathan Mess Seramik Çalışmaları Mess Reclaim Cross Sections (Mess, 2015)

sanat nesnelere dir. Organik nesne oluşumu ve kil bünye konusuna vurgu yaparken tek doğal çamurun, henüz topraktan çıkmamış, işlenmemiş çamur olduğunu söyler. Çamurun karakterinde yer alan her şeyin doğal olmadığını, filtreleme, pişirme, sırlama dahil, bilinçli bir üretim süreci içerdiğini ifade eder. Çamur, nihai plastik buka lemundur ve organik biçimin yalnızca bir seçenek olduğu birçok şey olabilir. Çamur, anlatı dünyasının yüzey ve şekillerini kolayca alır (Del Vecchio, 2001, s. 82). Casanovas'ın eserleri yoğun, fakat düşündürücü parçalardır. Devasa işlerini atölyesinde, ustaca yarattığı hidrolik asansörler, formların etrafına kurulabilen fırınlar ile gerçekleştirir (Görsel 6).

Jonathan Mess, sürdürülebilir üretim anlayışında seramik nesnelere ortaya koyar. Özellikle yer kabuğu onun için bir araçtır. Çalışmaları coğrafya ilhamlıdır ve geri kazanılmış seramik malzemeleri de kullanarak arazi, haritalar, tabakalar ile jeolojiye ve coğrafyaya atıfta bulunur. Seramik heykel, döküm kili ve farklı çamur bileşenleri ile oluşturulmuş katmanlardan meydana gelir. Katmanların aralarında renkler kullanır ve katmanlar piştikten sonra kesilir, biçim kazandırılır. Formlar anıtsal bir etki yaratarak resim ve heykel arasında köprü oluşturmaktadır (Little, 2015). Levha yüzeyleri, resimsel çalışma niteliği taşıy ve dinamik, soyut arayışlar izlenir. Dönen, kayan, katlanan malzemeler, vitrifiye edilmiş, şeffaf sırlardan gözenekli, mat, beyaz astarlara kadar çeşitlilik gösterir (Kany, 2011) (Görsel 7).

Kendisini bir çömlekçi olarak tanımlayan Jean-François Bourlard, deneysel çalışmalar ile yeni sınırlar ortaya koyar. Ona göre kil bünye, deneysel arayışlarla yeni bir maddeye dönüşmektedir. Sanatsal bir yaklaşımla tasarlanmış, dokulu nesnelere üretir. Kil bünyeyi cam ile birleştirir. Cam, raku, enstalasyon çalışmaları üzerine yaptığı deneyleri önemlidir. Özellikle cam ipli seramik çalışmaları dikkat çekicidir. Deneylerini seramik parçalar, heykeller ve yerleştirmeler üzerine kurular. Elektrikli ve gazlı fırın kullanan sanatçı, oluşturduğu çalışma sistemiyle pişirme sırasında parçalar üzerinde doku oluşumu yaratır. Emaye parçaları, ürün üzerinde doğrudan pişirir ve fırından çıkarılan nesnelere, sıcak durumda iken parçaların modifikasyonu ile, özellikle de erimiş camın dökülmesiyle biçim alır. Bourlard, çalışmalarının malzeme olarak sınırlarını araştırır. Yüksek pişirim sırasında ortaya çıkan kuvvet ve hareketi, manipüle etmeye çalışır. Kil bünye ya da porselen çamur üzerinde renkleri, emaye ile yan yana oluşturur. Yüksek ısı ile madde ve hacmi yeniden inşa ettiğini vurgular (Infoceramica, 2016) (Görsel 8).

Sanatçı Hiromi Itabashi, biçim ve teknik bakımdan kapsamlı çalışmalarında genellikle beyaz porselen çamur ve şamot kullanır. Birbirine çelişen bu iki malzeme, Itabashi sanatının temelini oluşturur. Bugüne kadar çalışmalarında kullandığı teknik onun için önemlidir. Pişmiş şamotun toz haline getirilmesi ve porselen çamurla karıştırılması ile formlar ortaya çıkar. 1990 yılından itibaren bu tarz çalışmalar üretir. Itabashi'nin chuku olarak adlandırdığı

bu teknik, onun deyimiyle sır yerine şamot ile resimsel arayışlar gibidir. Chuku dediği bu teknik, seramik alanına yeni tarz ve soluk getirmiştir (Mirviss, t.y.). Bilinmeyen farklı şekiller üretmesine etken olan kendi yarattığı bu teknikle, form oluşturmayı başarmıştır. Yeni teknikler benimseyerek, yeni kreasyonlar oluşturan sanatçı, farklı bir bakış açısı ile zaman zaman geçmiş çalışmalarına gönderme yapar (Görsel 9).

Rafa Pérez ise çalışmalarında beklenmedik sonuçlara ulaşmayı amaçlar. Dengeyi sağlayacak sürprizi aramaktadır. Doku ve yüzey odaklı çalışır. Beyaz porselen çamur ve siyah çamuru birlikte kullanır, malzemelerin pişirilme sırasında verdikleri farklı tepkimeler ile oluşan genleşmeyi, patlamayı kontrollü şekilde sonuçlandırır (Pulsceramics, 2012). Sanatçı tarafından kontrol edilen bu durum, fırın içinde etkileşimle, çatlakları ve katmanları oluşturur. Malzemelerin basit dizilimi ve renk ilavesi, onun çalışmalarında yer alırken, yüksek sıcaklıkta pişirilmiş beyaz porselen ve siyah çamur kullanımı, siyah çamurun genleşerek, volkanik bir görüntü yaratmasıyla son bulur.

Çalışma tarzının bakış açısına dayandığını vurgulayan sanatçı, çalışma sürecinde stüdyosunda biriktirdiği yüzlerce obje ve

Görsel 8.

Jean-François Bourlard Seramik Çalışmaları (Bourlard 2012, 2016)

Görsel 9.

Hiromi Itabashi Seramik Çalışmaları: The Far Distant Space-5, The Far Distant Space-8, The Far Distant Space-1 Serisi, (Itabashi, 2010)

Görsel 10.

Rafa Pérez Seramik Çalışmaları (Pérez 2012, 2017, 2011)

uyguladığı testler vasıtasıyla istediği tekniği, uygun diğer teknik bilgi ile deneyimlemektedir (Görsel 10). Birikimlerini, çeşitli malzeme kullanımıyla gerçekleştirir. Formlarını, 1150C’de tek pişirimle, yüksek derecede pişen çamur ve düşük derecede pişen çamur birlikteliği ile sağlar. Pişirmede genleşme meydana gelirken, aynı zamanda düşük dereceli porselen çamurun sabit durumda kalması, ateşle dengeli bir ilişki kurması, sürpriz sonuçlar doğurur (Pérez, 2020). Pérez ‘in çalışmalarındaki ayırt edici özellik, seramik malzeme ve yöntemlerini, bir disiplin olarak seramiği pekiştirmek yerine, onu ortadan kaldırmak için kullanmasıdır (Pérez, 2022).

Mutlu, pirofillit mineral katkı çamur ve sır araştırmalarını sanat nesnesine dönüştürmüştür. Endüstride ve yüksek teknoloji seramik ürünlerde, porselen ve düşük dereceli vitrikiye malzeme

üretiminde kullanılan pirofillit minerali, doğal taş olarak alınıp öğütülmüştür. Malatya Pütürcük yöresine ait pirofillit mineral, yöresel kil bünyeye katılarak, çömlekçi tornasında şekillendirilmiştir. Pirofillit mineral katkısı ile tutunması zor olan dik yüzeylerde de arayışlar yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, kil bünye dışında artistik sır yaratımında da kullanılmıştır, 1100–1200 C aralığında pişirim (Mutlu, 2020) yapılmıştır (Görsel 11).

Boratav, sanat nesnesi yaratımında çamura çeşitli fiziksel müdahalelerde bulunmuş ve kimyasal değişimlerden yararlanmıştır. Kil bünyeye toz haline getirilmiş pişirilmiş şamot eklenmesi ile bünyede gerilim sağlanmış, eserde ve yüzeyinde astar, sır, sır-çamur karışımını birlikte kullanmış, sır araştırmalarında yapı bozumuna gidilmiş ve seramik uygulamalarda farklılık yaratılmaya çalışılmıştır. Farklı arayışlar ile görsellik baskın kılınmaya çalışılmıştır. Doğa ilhamlı estetik ve gerilimli arayışlar, seramik yüzeyler üzerinde oluşumu istenmeyen, teknik hata olarak görülen kurgular ile biçim almış, yüzeyler üzerinde etkin bir şekilde aktarılması vurgulanmıştır (Boratav, 2019). Seramik uygulamalarda, seramik tekniklerinin sanat nesnesi yaratımında yenilikçi bir gelişim göstermesi amaçlanmıştır (Görsel 12).

Sanatçılar, yaratıcılıklarını kullanarak doğrudan yansıtmının ötesine geçmeye çalışmışlardır. Ancak özellikle doğadan çalışırken, doğanın nesnelere özellikler ve ilkeler türeterek, bunları çalışmalarına dahil etmişlerdir. Bu durum yalnızca tasarımın doğrudan temsili veya süslemesi olarak değil, işin yapımının ayrılmaz bir parçası olarak yapılır (Ripley & Bhushan, 2016). Çamur, seramik sanatçısı için yarattığı çalışmalarının merkezi, maddi bileşenidir. Bazı sanatçılar ve çalışmaları hakkında yapılan incelemeler, seramik ile resim, heykel ve performans arasındaki ayrımı farklı kılacak şekilde kullandıklarını göstermiştir. Bununla birlikte çalışmalar, genellikle fiziksel doku vurgusunun araç olarak kullanılıp, teknik bilgi ve bilinçli yapılan deneyim sınırlarının zorlandığını vurgulamakta ve geleneksel olanın dışında gezinmeye evrilmiştir.

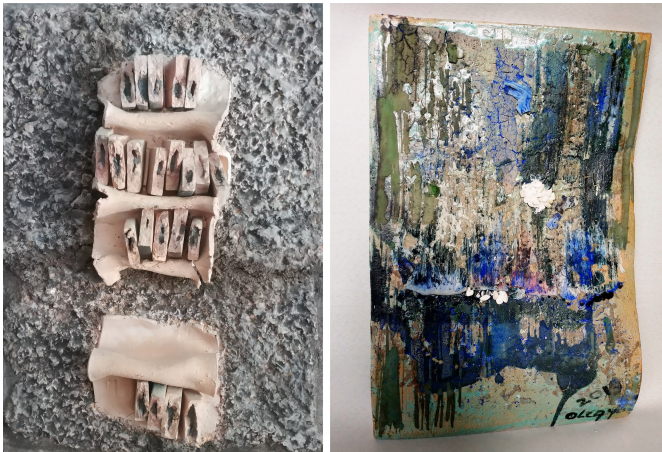
Sonuç ve Öneriler

Doğa ilhamlı, coğrafya ilhamlı yaratıcılık, seramik sanat nesnesi özelinde yaratılan üç boyutlu örneklerde izlenmiştir. Kil bünye ve yüzeylerinde malzeme ve farklı teknik uygulamalar ile yaratılan seçilmiş örneklerin seramik sanatı adına farklı iletiler ve anlatım dili oluşturdukları görülmüştür. Sanatçı, izleyiciye yol gösterdiğini düşündüğü sanat eserinin bütününde ya da yüzeyinde, doğa ile yeniden bağlantı kurmak, doğaya geri dönme ihtiyacı ya da doğayı insanlara geri getirme düşüncesi kaynaklı doku ya da desen kullanmaktadır. Bunun için teknolojiye, malzemeye, bilgi birikimine, deneyime gereksinim duyar. Genellikle seramik nesne için doku vb. öge kullanımı, tarz oluşturacak bir arayış ve bir seçim olabilir. Sanat nesnesine dönüştürmede desen veya doku oluşturmak, zıtlıkları ortaya koymak, düzensiz tekrarlar, gözlemlenen şeyleri

Görsel 11.

Serdar Mutlu Seramik Çalışmaları: Doğal Bakır Cevherinin Kullanıldığı Doğa Serisi (sol) (Mutlu, 2022) Pirofillit Mineralinin (Alüminyum Silikat) Doğal Taş Halde Öğütülüp Bünye ve Sırda Kullanılması (sağ) (Mutlu, 1998)

Görsel 12.

Olcay Boratav Seramik Çalışmaları (Boratav 1999, 2019)

özümsemeye çalışma kullanılabilir. Belirlenen hedef için ortaya konan, bilinen ve uygulanan birtakım kalıplar, sanatçının bilinçaltında yükselirken, nesneye ya da yapıta içsel bakabilmeye yön vermektedir. Doğanın bir parçası olan çamur duyarlılık, hafıza gibi bazı terimlere derin bakabilme, bağlantıları iletme ve tıpkı doğadan türetilen her şeyin sürekliliği (yaşam-ölüm) sonucunda oluşan büyüme, çürüme döngüsü gibi fiziksel durumu dönüştürme, değiştirme gücüne sahiptir. Sanatçı çamur çeşitliliğini kullanarak çeşitli kil bünye, astar ve sır ile değişkenlikler yaratır, nesnede dengeyi sağlayacak sürprizi arar. Doğa-insan etkileşimi ve güzel kavramı ile bilgi edinmeye ve edinilen bilgiyi aktarmaya dayalı aktiviteler, teknolojik gelişim ve yaratıcılığın da katkısı ile seramiğin olasılıklarının ve farklı bakış açılarının gelişiminde önemli bir rol oynar. Doğa tarafından sağlanan malzemeler çamuru oluştururken doğa ile kurulan temas ve doğanın birtakım etkenlerinden yararlanma, desen, doku gibi öğeleri çamura, kil bünyeye aktarmada yardımcı olmaktadır. Bu durum süreç gerektirir ve değişime, aşınmaya, bozulmaya veya tekrara açıktır. Sanatçı, teknolojinin çeşitli olanaklarından yararlanmış olsa da çamur sanat nesnesine dönüştüğünde köklerindeki derinlik, naiflik, yeni oluşumlarda da yer almaya devam etmiştir. Ortaya konanlar, çamurun bir malzeme olarak sınırlarının teknik arayışlarla zorlanması sonucu kendi tarzında iz bırakan, ama doğanın etkilerini çağrıştıran, ancak yaratıcılık ile doğrudan yansıtmanın ötesine geçmeye çalışılmış sanat nesnelere aittir. Doğadaki toprağın, kayacın, ışığın geçirgenliği, seramik sanat nesnesine yansıtılmıştır. Doğaya bağlı olarak yeryüzünün olağanüstü enerjisi, seramik formlarda kişiselleştirilmiştir. Böylece formun pek çok varyasyonu sağlanmıştır. Seramik form ve yüzeyinde uygulanan teknik denemelerin sonuçlarının aktarımı, doğa etkili sanat nesnelere yaratmıştır. Estetik kaygılar taşıyan bu sonuçlar özgün tasarımlara içerik bakımından yansıtılmış ve oluşumu sağlanan yeni sanat nesnesi ve yüzeylerinde farklı biçimleri meydana getirmiştir.

Bu çalışmada doğa ilhamlı, coğrafya ilhamlı ya da jeoloji ilhamlı sanat nesnelere ve yüzeylerindeki deneysel sonuçların plastik dile dönüşümü yansıtılmıştır. Ayrıca yapının tasarım ve sonuca ulaşma gibi kompozisyon kurgusunda doğadaki volkanik patlama, kayaç, lav, deprem gibi oluşumlarla ilişkilendirildiği, benzer olgulara vurgu yapıldığı görülmüştür. Yeni oluşumlara biçimsel farklılıklar sağlayan bu arayışlar, sanatsal kimlik kazanımında oldukça etkilidir ve geniş bir vurgu sağladığı izlenmiştir. Çalışmada yapılan araştırmalar sonucu ülkemizde doğadan ilham, coğrafyadan ilham, ya da jeolojik ilhamlı eserler üreten sanatçılar bulunmakla birlikte, araştırma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda doku, vb. öğe kullanımının form oluşumuna doğrudan yansıtıldığı ve eser üretimi yapıldığı görülmüştür. Seçilen eserlerin belirlenmesinde doğanın önemli görülen ve değişime uğradığı anlarının kil bünyede, çamurda ve sır araştırmalarında tecrübe edilmiş birçok deneyi kapsadığı izlenmiş, araştırma ve çözümlenmeler bilinçli kullanılmış, sürdürülebilirlik veya geri dönüşüm ile sanat nesnesine aktarılması esas alınmıştır. Seçilmiş örnekler, aynı zamanda doğadan alınan ilham ya da coğrafya ilhamının bilim-teknoloji-sanat birlikteliğinde ortaya konan sanat nesnelere aittir. Yapılan deneyler, araştırmalar, eser oluşumuna doğrudan yansıtılmıştır. Sanatçılar doğadaki doğal gücü sanat nesnelere ve yüzeylerine aktarıırken doku, şekil, renk, desen gibi tekrar eden bileşenleri çalışmanın odağına almamışlardır, bu bileşenleri sadece bir araç olarak kullanmaları ortak özellikleridir. Günümüzde pek çok alanda eko-merkezli düşünce kullanılmaktadır. Sanat nesnesi yaratırken bu düşüncenin yükselmesi doğrultusunda, geri dönüşümden yararlanma da düşünülmekte ve uygulanmaktadır. Bugün seramik ve porselenin pişimi

bir malzeme olarak geri dönüşüme uygun olmadığı düşünülebilir. Ancak seramik ve porselen eşyaların kompost hammadde olarak kullanımı söz konusudur. Bu tarz üretimlerde, kullanılan malzemelerin somuttan soyuta, çizgi, renk, doku, desen arayışlarına katkısı, sanat nesnesi yaratımında yaygınlık kazanmaktadır. Çalışma kapsamında ele alınan sanatçı üretimlerinde öğütülmüş beyaz porselen tozu ile dokulu, beyaz yüzeyler oluşturdukları görülmüştür. Bazı sanatçılar farklı pişirim derecelerine sahip çamur ve kil bünye birlikteliğini kullanarak başkalık yaratmışlar, yüzeyde desen, doku ve resimsel arayışlarla sanat nesnesi oluşturmuşlardır. Beyaz porselen çamur ve siyah çamuru birlikte kullanarak, malzemelerin pişirilme sırasında verdikleri farklı tepkimeler ile oluşan genleşmenin, patlamanın kontrollü bir şekilde sanat nesnesinde uygulandığı görülmüştür. Bir diğer sanatçı, pişmiş çamur – porselen – şamotu öğüterek kompost hammadde olarak kullanmıştır ve geri kazanılmış seramik malzemeyi yeniden kullanması ile geri dönüşüm ya da sürdürülebilirlik kavramına atıfta bulunmuştur. Formlar ve yüzeyleri arasında, demir talaşlarıyla kurulan bağ ile organik-inorganik malzemeler arasında sağlanan gerilime yön verildiği görülmüştür. Sonuçta tüm arayışlar ve deneyler, sanat nesnesi üzerinde güçlü anlatım sağlayan ya da anlamı güçlendiren bir öğeye dönüşmüştür. Dönüşen özgün sanat nesnelere, geçmiş deneyimlerden, değişik dönemlerdeki işlev çeşitliliğinden farklı bir boyutta anlam bulmuştur. Seçilmiş örneklerde sanatçıların doğanın tüketilmesi kaynaklı, doğaya duyulan özlem ya da doğaya dönüş arayışları ile farkındalık yaratma çabaları, ortaya konan bilimsel-teknik arayışlar ve çözümlenmelerin, seramik sanat nesnelere vurgulanması izlenmiştir. Doğa ilhamlı veya coğrafya ilhamlı aktarımların nasıl sağlandığı, özellikle çamur, kil bünye ve pişmiş çamur için uygulama potansiyelinin nasıl değerlendirildiği, sunulduğu, eserler aracılığıyla doğanın önemli görülen ve değişime uğradığı anlarının, doğanın gücünün dokular, şekiller, renkler ile nasıl yansıtılmaya çalışıldığı vurgulanmıştır. Zamanın içinden doğa ilhamlı, jeoloji ilhamlı ya da coğrafya ilhamlı doğan tasarımlar, esere dönüşme süreci sonrası estetik işlev kazanmıştır. Doğa ile yeniden kurulan bağ, doğanın sanal gerçeklik aktarımı, sanat nesnesinde veya yüzeyinde yaşam bulmuştur.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The author has no conflicts of interest to declare.

Funding: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Akiyama, Y. (2010). *Tension-and-transition*. [Seramik]. <https://www.mirviss.com/exhibitions/tension-and-transition?view=slider#13>.
- Akiyama, Y. (2011). *Tension-and-transition*. [Seramik]. <https://www.mirviss.com/exhibitions/tension-and-transition>.
- Akiyama, Y. (2015). *A-moment-in-time*. [Seramik]. <https://www.mirviss.com/exhibitions/a-moment-in-time>.
- Barcio, P. (2017). *The importance of texture in abstract art*. <https://www.ideart.com/magazine/texture-in-art/>

- Benyus, J. M. (1997). *Biomimicry: Innovation inspired by nature*. William Morrow and Company.
- Bonito (2016). *Collapse / rebirth*. *Gallerie Mirviss / New York exposition*. <https://yoshimifutamura.com/index.php/2016/04/26/collapse-re-birth-gallerie-joan-b-mirviss-new-york/>
- Boratav, O. (1999). [Seramik]. *Olcay Boratav Kişisel Arşivi*
- Boratav, O. (2019). [Seramik]. *Olcay Boratav Kişisel Arşivi*
- Boratav, O. (2019). Gelenekselden çağdaş seramik. S. Mutlu (Ed.), *Doğa alıntılı seramik uygulamalarda astar tekniği ile sanatsal arayışlar* (s. 113-127) içinde. İksad Yayınevi.
- Bourlard, J. F. (2012). [Seramik]. <https://www.pinterest.ch/pin/333970128598824358/>.
- Bourlard, J. F. (2016). [Seramik]. <https://in.pinterest.com/pin/421649583861963330/>.
- Butcher, A. R., & Corfe, I. J. (2021). Geo-inspired science, engineering, construction, art and design. *Geology Today*, 37(5), 184–193. [\[CrossRef\]](#)
- Casanovas, C. (1993). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/425168021055345468/>.
- Casanovas, C. (t.y.). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/425168021066963469/>.
- Christian, J. (2007). *Exhibition / Aneta Regel. Gneiss at carpenters workshop gallery*. Paris. <https://cfileonline.org/exhibition-aneta-regel-gneiss-at-carpenters-workshop-gallery-pariscontemporary-art-ceramic-art-cfile/>
- Del Vecchio, M. (2001). *Postmodern ceramic*. Thames and Hudson.
- Dodo, A. (2019). *Contemplations in the natural landscape: Unearthing the surface in the ceramic vessels of Anda Dodo* [Dissertation submitted in partial fulfilment of the requirements for the degree of Master of Art in Fine Art. Centre for Visual Art, University of KwaZulu-Natal].
- Henderson, E. (1990). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/169236898483914461/>.
- Henderson, E. (1990). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/335377503510507693/>.
- Henderson, E. (1997). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/720646377870940082/>.
- Henderson, E. (1986). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/75576099986318013/>.
- Henderson, E. (2014). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/AeBzkz p3WlYDsq5nm-oeXj2Yx38nCpmoQs6H5dR21-RyhTa3Jmco-9A/>.
- Infoceramica (2016). Jean-François Bourlard. <https://www.infoceramica.com/2016/01/jean-francois-bourlard/>
- Itabashi, H. (2010). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/502995852141369862/>.
- Itabashi, H. (2010). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/356347389277879154/>.
- Itabashi, H. (2010). [Seramik]. <http://www.ando-tokyo.jp/exhibition/ex2010/itabashi-2010/2683.htm/>.
- Kagan, S. M. (2008). *Estetik ve sanat notları*. A. Çalışlar (Çev.). Karakalem.
- Kany, D. (2011). Everyone should see this show. *Art Review*. https://www.pressherald.com/2011/02/27/everyone-should-see-this-show_2011-02-27/
- Karp, J. (2021). *Bioinspired, A conversation with Jeff Karp, biotechnologist and entrepreneur*. <https://www.amnh.org/explore/science-topics/nature-as-innovator/bioinspired-with-jeff-karp>
- Katıyar, N. K., Goel, G., Hawi, S., & Goel, S. (2021). Nature-inspired materials: Emerging trends and prospects. *NPG Asia Materials*, 13(1), 56. [\[CrossRef\]](#)
- Korkmaz, F. D., & Salman, C. (2019). Doğa, deneyim ve Dewey Felsefesinin seramik üretime yansması. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 87-101. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erzisosbil/issue/46366/558972>
- Lehmann, P. (t.y.). *Biographical summary*. <https://www.aic-iac.org/wp-content/uploads/IACCurriculum-Vitae-Pascale-Lehmann-.pdf>
- Lehmann, P. (t.y.). *t.catalogo-final-versio*. https://www.aic-iac.org/wp-content/uploads/CATALOGO-FINAL-VERSIO%CC%81N-WEB_low-.pdf
- Lehmann, P. (2009). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/425942077258732510/>.
- Lehmann, P. (2011). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/418553359121980364/>.
- Lehmann, P. (2014). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/425942077258567413/>.
- Little, E. (2015). *Maine artist jonathan mess. Little studio tour*. <http://erilittleportfolio.com/blog/2015/10/8/studio-tour-maine-artist-jonathan-mess/>
- Mess, J. (2015). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/300052393921002895/>.
- Mess, J. (2015). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/431430839289244853/>.
- Mess, J. (2015). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/413275703310805557/>.
- Mess, J. (2015). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/720013059180361185/>.
- Mirviss, J. B. LTD. (t.y.). *Akiyama-yo- Artists*. <https://www.mirviss.com/artists/akiyama-yo/>
- Mirviss, J. B. LTD. (t.y.). *futamura-yoshimi. Artists*. <https://www.mirviss.com/artists/futamura-yoshimi/>
- Mirviss, J. B. LTD. (t.y.). *itabashi-hiromi. Artists*. <https://www.mirviss.com/artists/itabashi-hiromi/>
- Mutlu, H. S. (1998). *Özgün seramik yüzeylerde teknik ve estetik gerilim*. (Tez No. 73947) [Sanatta Yeterlilik, H. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Mutlu, H. S. (2020). Seramik sırlarında pirofillit kullanımı. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, (İNİJOSS)*, 9(2), 555–563. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inijoss/issue/58833/799647>
- Mutlu, H. S. (2022). [Seramik]. *Sanatçı izni ile*.
- Pérez, R. (2011). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/236368680428609671/>.
- Pérez, R. (2012). [Seramik]. <https://www.lacostekeane.com/exhibitions/rafa-perez-momentos-de-tierra/>.
- Pérez, R. (2017). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/54043264253781153/>.
- Pérez, R. (2020). *Rafa Pérez. Mansfield ceramics*. <https://www.mansfieldceramics.com/projects/rafa-perez-spain/>
- Pérez, R. (2022). *Contemporary ceramics magazine*. <https://www.ceramicsnow.org/rafaperez/>
- Puls ceramics. (2012). *Rafa Pérez*. <https://www.puls ceramics.com/exhibitions/rafa-perez-2012/>
- Puls Contemporary Ceramics. (2014). *Yoshimi futamura. Puls Ceramic*. <https://www.puls ceramics.com/>
- Regel, A. (2017). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/20336635809341505/>.
- Regel, A. (2017). [Seramik]. <https://ar.pinterest.com/pin/790029959646999736/>.
- Regel, A. (2018). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/815644182504562939/>.
- Ripley, R. L., & Bhushan, B. (2016). Bioarchitecture: Bioinspired art and architecture—A perspective. *Philosophical Transactions of the Royal Society A*, 374(2073), 20160192. [\[CrossRef\]](#)
- The Biomimicry Institute. (2021). *Asknature*. <https://asknature.org/innovations/>
- White, C. D. (2014). *Hyperrealistic 'wood' sculptures that are actually made of ceramic*. <https://twistedstifter.com/2014/03/wood-like-ceramic-sculptures-by-christopher-david-white>, <https://www.christopherdavidwhite.com/index.php/en/>.
- Whiting, D. (2018). *Ewen henderson*. <https://www.oxfordceramics.com/artists/44-ewenhenderson/overview/>
- Yoshimi, F. (2014). [Seramik]. <https://tr.pinterest.com/pin/565342559472473867/>.
- Yoshimi, F. (2015). [Seramik]. <https://www.mirviss.com/artists/futamura-yoshimi?view=slider#5/>.
- Yoshimi, F. (2018). [Seramik]. <https://www.pinterest.co.uk/pin/575686764852090105/>.